

Informatīvās - kontroles kampaņas būvniecībā rezultāti un biežāk novērotās problēmas būvlaukumos.

Lai paaugstinātu darba devēju un visas sabiedrības izpratni par darba aizsardzības nozīmi, kā arī lai veicinātu darba devēju aktivitāti šajā jomā, pēc Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra ieteikuma VDI organizēja informācijas un kontroles kampaņu būvniecībā. Šādas kampaņas veikšanā VDI jau ir neliela pieredze, jo 2002. gadā pirmo reizi Latvijā tika veiktas kampaņveida pārbaudes būvuzņēmumos.

2002.gadā projekta mērķis bija pievērst būvniecības nozarē strādājošo uzmanību darba aizsardzības prasībām, izvērtēt reālo situāciju valstī šajā jomā, kā arī novērst konkrētus pārkāpumus un izstrādāt darbības stratēģiju preventīviem pasākumiem. Kontroles kampaņas ietvaros, trīs mēnešu laikā tika apsekoti 275 būvlaukumi. Galvenā uzmanība tika pievērsta aizsardzībai pret krišanu no augstuma un drošības palīglīdzekļu izvēlei, veicot darbu augstumā. Kampaņas laikā tika izplatīts informatīvais buklets “Būvniecība”, kurā aprakstīti aizsardzības pasākumi pret krišanu no augstuma.

2003.gadā VDI apguva Zviedrijas pieredzi kampaņu organizēšanā. Latvijas – Zviedrijas sadarbības projekta “Darba drošības un veselības aizsardzības vadības sistēmas ieviešana Latvijā” viena no sastāvdaļām bija valsts mēroga informēšanas un kontroles kampaņa. Šī kampaņa atšķīrās ar to, ka bija ierobežota laikā – uzņēmumu apsekojumi notika tikai divas dienas, vēl divas dienas tika veltītas rezultātu apkopošanai un piektajā dienā jau tiek sniegta plaša informācija sabiedrībai.

2004.gada būvniecības kampaņa notika pamatojoties uz iepriekšējā gadā gūto pieredzi.

Veicot VDI rīcībā esošās informācijas analīzi par konstatētajiem pārkāpumiem darba drošības, darba likumdošanas, arodsaslimšanas un bīstamo iekārtu ekspluatācijas jomās, par kampaņas norises nozari tika izvēlēta būvniecība.

Šīs kampaņas **galvenie mērķi** bija:

1. izskaidrot darba devējiem darba aizsardzības jautājumus, kuriem kampaņas laikā pievērsta pastiprināta uzmanība;
2. pievērt sabiedrības uzmanību VDI darbībai, sniedzot plašu informāciju par kampaņas norisi un rezultātiem presē un citos masu informācijas līdzekļos.

2004.g. kampaņas tēma saskan ar Eiropas darba drošības un veselības aģentūras organizēto kampaņu “Būvē droši!”.

Kampaņas laikā galvenā uzmanība tika veltīta darbam augstumā, kas rada paaugstinātu risku, bet tā kā VDI 2004.gada prioritārā joma ir “Darba vides iekšējās uzraudzības ieviešanas un tās veikšanas kvalitātes kontrole uzņēmumos”, tad kampaņas gaitā tika kontrolēti arī šie jautājumi.

Lai sekmīgi veiktu š.g. kontroles un informēšanas kampaņu, bija jāveic liels sagatavošanās darbs.

I. sagatavošanās darbi:

1. Darba grupas izveidošana;
2. Nepieciešamo materiālo resursu plānošana;
3. Sadarbības ar masu informēšanas līdzekļiem plānošana;
3. Materiālu izstrāde;
4. Mācību diena atbildīgajiem par kampaņas norisi reģionos;
5. Mācības inspektoriem reģionos;

II. kampaņas norise:

6. Vēstules darba devējam izsūtīšana un informācija masu mēdijiem par kampaņu;
7. Uzņēmumu apsekojumi;
8. Rezultātu apkopošana;
9. Informācijas sniegšana masu mēdijiem par kampaņas rezultātiem;

II. kampaņas vērtējums:

10. Kampaņas norises un rezultātu vērtējums RVDI vadītāju sanāksmē.

Sadarbība ar masu informācijas līdzekļiem:

Apmēram 2 nedēļu laikā no kampaņas sākuma gan valsts centrālajos, gan reģionālajos preses izdevumos parādījās apmēram 30 publikācijas par kampaņas norisi un rezultātiem. Arī radio un TV sniedza informāciju par kampaņu. OSHA mājas lapas apmeklējumi septembrī pieauguši 1,8 reizes.

Masu informācijas līdzekļiem esam snieguši:

- Ziņu relīzi par vēstuļu izsūtīšanu darba devējiem – 01-15.08.2004.
- Ziņu relīze par kontroles kampaņas uzsākšanu – 06.09.2004.

(pirmdienā)

- Ziņu relīze par kontroles kampaņas beigām un preses konferenci – 08.09.2004.
- Preses konferenci par kampaņas rezultātiem – 14.09.2004.
- Kampaņas rezultāti tika izsūtīti masu medijiem – 14.09.2004. (pēc preses konferences)

Kampaņas norise.

Mēnesi pirms uzņēmumu apsekojumiem būvuzņēmumiem tika izsūtītas ap 2000 vēstuļu ar informatīvo materiālu par kampaņas norises laiku.

Š. g. 6.-7. septembrī kampaņas “Būvē droši” laikā apsekojumos piedalījās 65 VDI inspektori, kuri kopā apsekoja 364 būvlaukumus,(t.i. 20% no apzinātiem būvuzņēmumiem), kuros nodarbināti 4688 strādājošie.

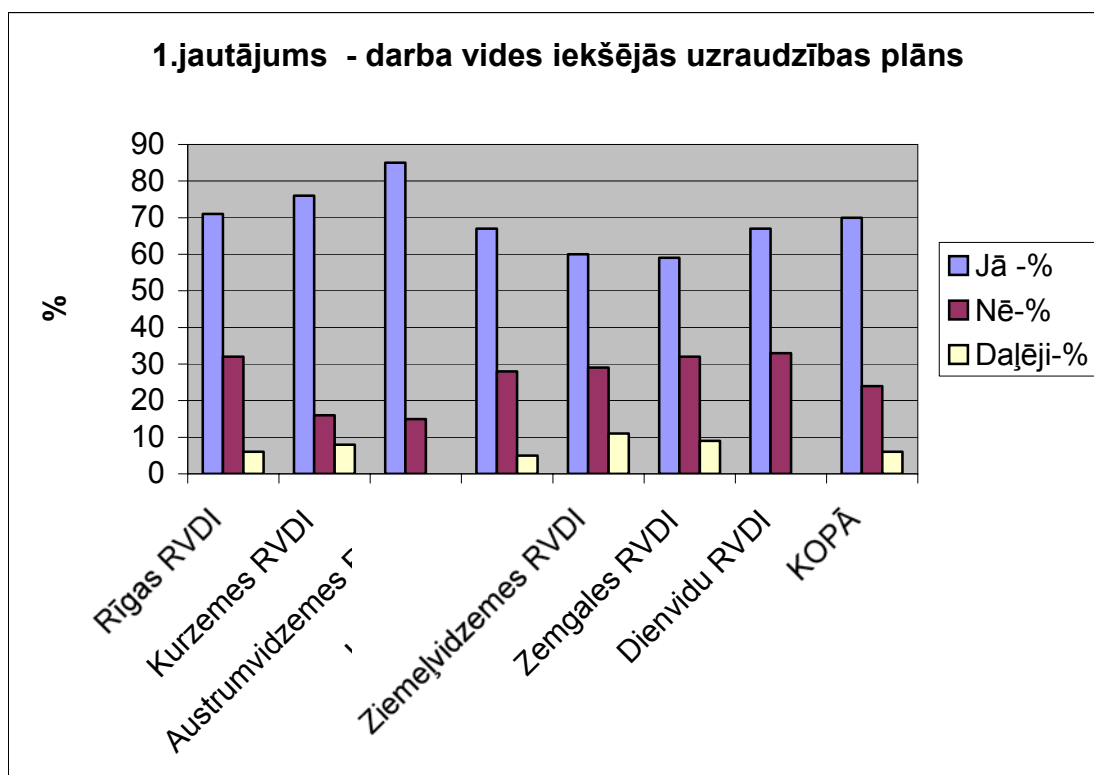
Kampaņas laikā būvlaukumos galvenā uzmanība tika veltīta divām tēmām:

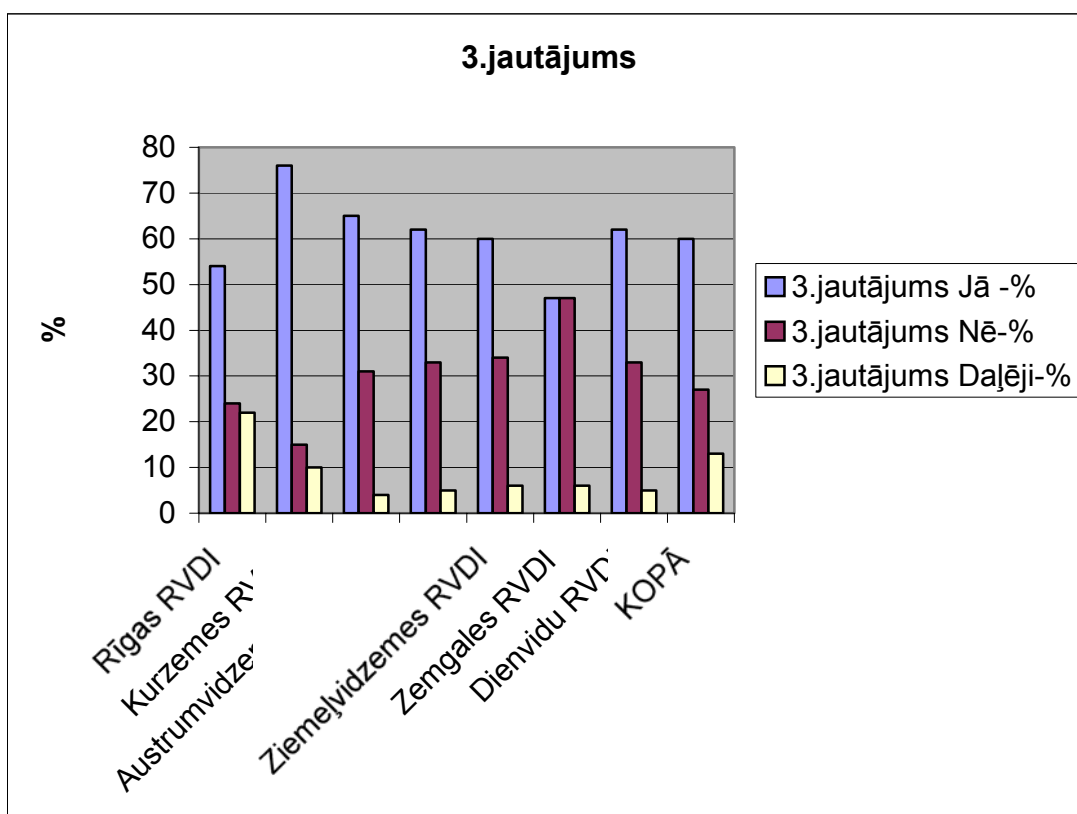
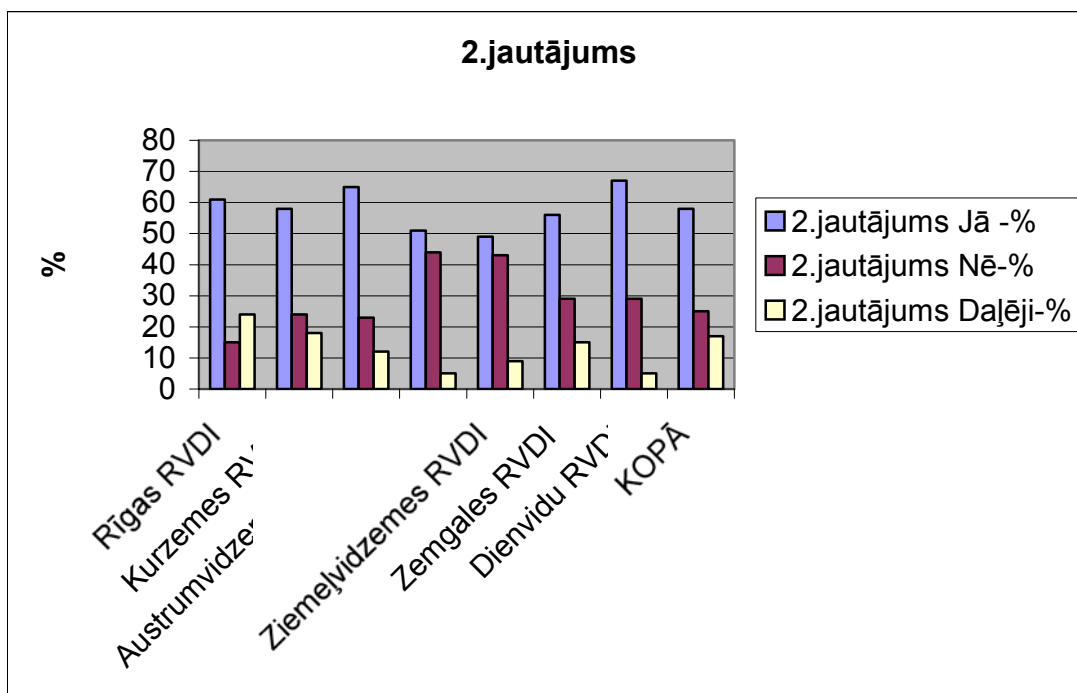
1. Darba vides iekšējās uzraudzības veikšana. (MK noteikumi Nr.379 no 23.08.2001. “Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība.”), kas ir arī šī gada VDI darbības prioritāte;

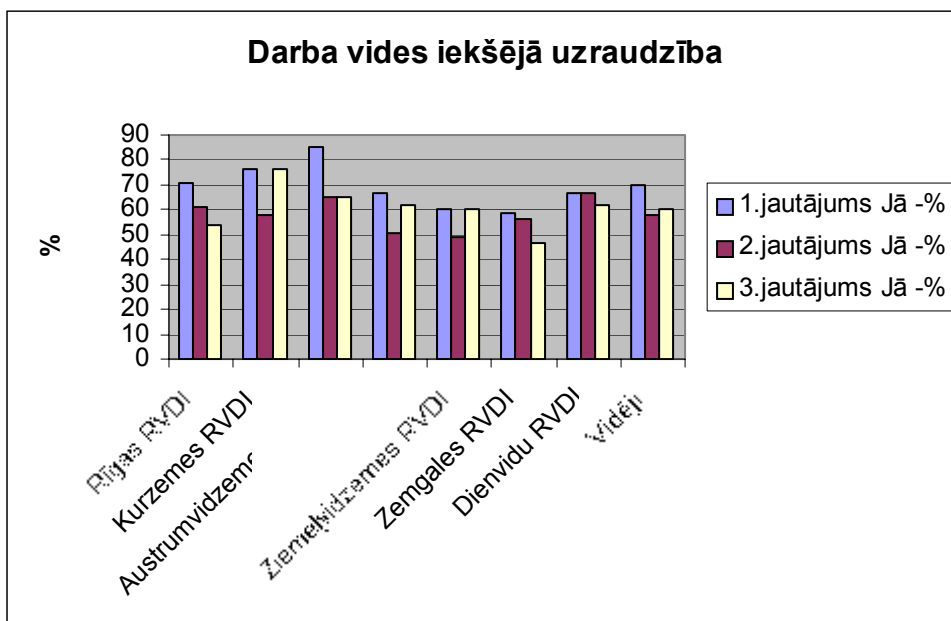
2. Darbs augstumā, kas rada paaugstinātu risku. (MK noteikumi Nr.526 no 09.12.2002. “Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā” un MK noteikumi Nr.92 no 25.02.2003 “Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus”).

Pirmajā tēmā bija jānoskaidro vai uzņēmumā atrisināti sekojoši jautājumi:

1. Vai būvuzņēmumā ir sastādīts darba vides iekšējās uzraudzības plāns un darba devējs ir nodrošinājis tā īstenošanu būvlaukumā. (Noteikumu Nr.379. 10.p.; 30.p.; 33.p.)
2. Vai sastādīts to darba vietu saraksts, kurās nepieciešams veikt pasākumus darba vides riska novēršanai vai mazināšanai. (Noteikumu Nr.379. 31.1.p.)
3. Vai sastādīts darba vietu un profesiju (amatu) saraksts, kurās nodarbinātie pakļauti īpašam riskam. (Noteikumu Nr.379. 31.4.p.)

Darba vides iekšējā uzraudzība atbilstoši MK noteikumiem Nr.379 tiek veikta apmēram 63% būvlaukumu. Salīdzinot ar 2003.g. kampaņas rezultātiem kokapstrādes (50%) un auto apkopes (38%) uzņēmumos, varam secināt, ka būvuzņēmumos darba vides iekšējā uzraudzība tiek organizēta sekmīgāk.

Otrā tēma – darbs augstumā, kas rada paaugstinātu risku.

Šeit tika apskatīti sekojoši jautājumi :

4.Vai vaļējie atvērumi pārsegumos, sienās u.c. ir aizsegti vai norobežoti ar **aizsargnožogojumu** un nerada risku nokrist. (Noteikumu Nr 526. 73.p. un 74.p.)

Tālāk jautājumi sagrupēti sekojoši:

5.Jumta darbi.

5.1.Vai ir nodrošinājumi pret izkrišanu caur atvērumiem jumtā. (Noteikumi Nr.92 75.p.)

5.2. Vai veikti drošības pasākumi pret caurkrišanas risku caur jumta klāju. (Noteikumi Nr.92. 75.p.)

5.3. Vai ir nodrošinājums pie jumta apakšējās malas, ja augstums pārsniedz 1,5m un vairāk. (Noteikumu Nr.526. 72.p. un noteikumu Nr.92 66.2.p.)

6. Darbs uz pārvietojamām kāpnēm.

6.1. Vai kāpņu augstums (garums) pietiekošs veicamajiem darbiem. (Noteikumu Nr.526 77.p. un noteikumu Nr.92 67.4.p.; 67.5.p.)

6.2. Vai kāpnes uzstādītas stabili uz drošas pamatnes (Noteikumi Nr.526 77.p.)

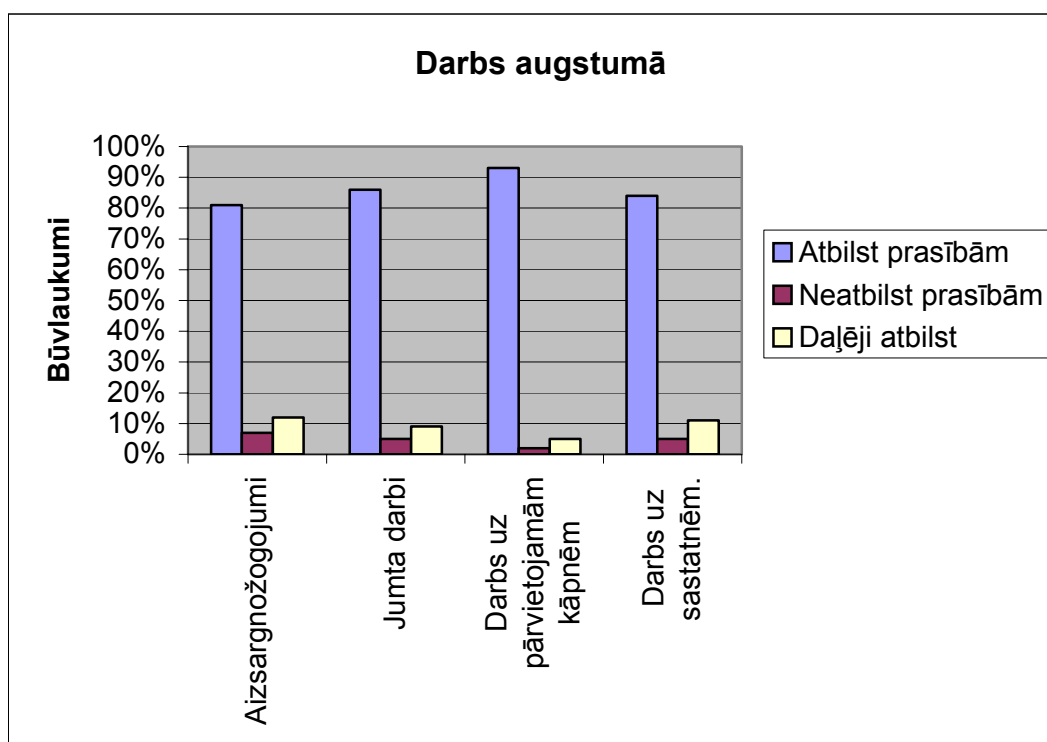
6.3. Vai darbs uz kāpnēm var tikt veikts droši. (Noteikumi Nr.526 69.p.)

7. Darbs uz sastatnēm.

7.1. Vai sastatnes ir aprīkotas ar aizsargnožogojumu, kas sastāv no rokas un vidus margām, un kājlīstēm. (Noteikumu Nr.526 78.p. un Nr. 92 66.p. un 67.p.)

7.2. Vai darba klāji ir nostiprināti droši un stabili. (Noteikumu Nr.526 78.p. un Nr. 92 67.p.)

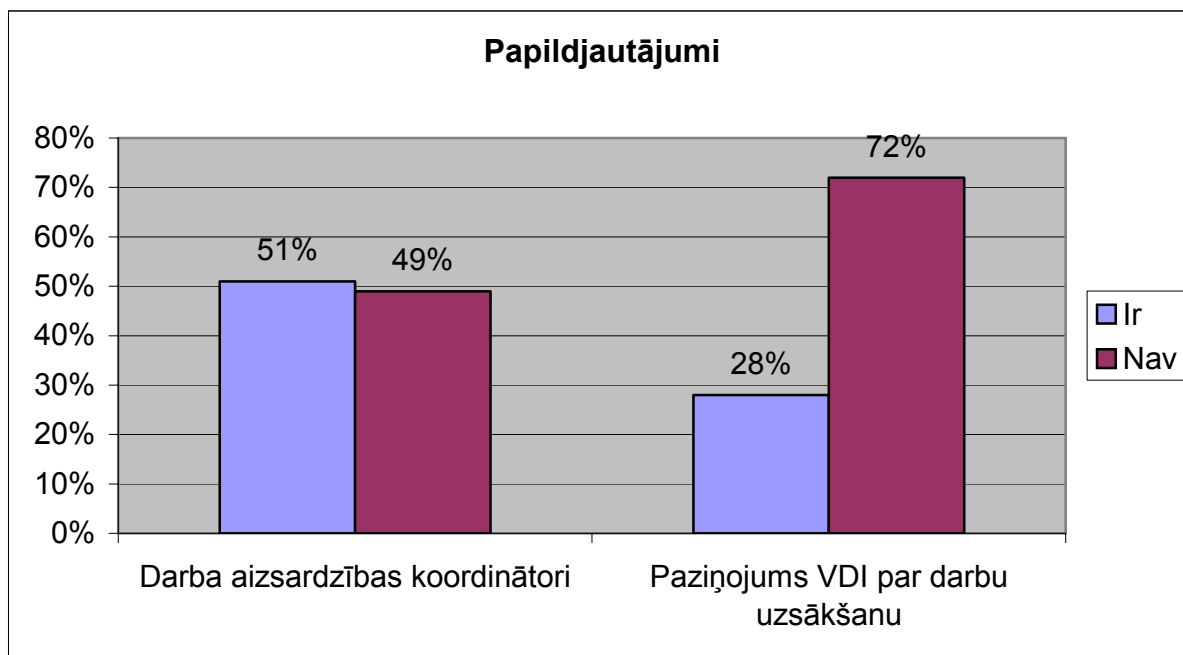
7.3. Vai sastatnes novietotas uz horizontālas, līdzenas un slodzi nestspējīgas virsmas. (Noteikumu Nr.526 78.p. un Nr. 92 67.p.)

Papildjautājumi:

8.Vai ir nozīmēti darba aizsardzības koordinatori MK noteikumu noteiktajos gadījumos. (Noteikumu Nr.92 II. Nodaļa)

9.Vai ir nosūtīts iepriekšējs paziņojums Valsts darba inspekcijai pirms būvdarbu uzsākšanas MK noteikumu noteiktajos gadījumos. (Noteikumu Nr.92 II. nodaļa)

Iegūtās atbildes uz konkrētajiem jautājumiem ir ļoti pozitīvas, bet tas, diemžēl, nenozīmē, ka izpildītas ir visas prasības darbam augstumā.

Tomēr te redzams zināms inspektoru darba rezultāts pēc iepriekšējās kampaņas (2002g.) :

- nodrošinājums pie jumta apakšējās malas ierīkots par 16% vairāk gadījumos;
- droša darba veikšana uz kāpnēm un stabili uz drošas pamatnes novietotas kāpnes š.g. kampaņā novērotas par 5% vairāk gadījumos;
- sastatnēm aizsargnožogojumi, kas sastāv no rokas un vidus margām, un kājlīstēm šogad bijuši par 20% vairāk gadījumos.

Kopsavilkums

Visas līdzšinējās kampaņas, lai arī sniedz plašu informāciju visai sabiedrībai, vairāk vērstas uz darba devēju ieinteresēšanu sakārtot darba aizsardzības jautājumus savā uzņēmumā atbilstoši esošajai likumdošanai un līdz ar to uzlabot nodarbināto darba apstākļus.

Mūsu pieredze rāda, ka informēšanas un kontroles kampaņas:

1. rada pastiprinātu darba devēju interesi par darba drošības un veselības jautājumiem;
2. sniedz darba devējiem nepieciešamo informāciju šajā jomā;
3. iesaistot masu informācijas līdzekļus, visai sabiedrībai tiek
  - atgādināts par darba aizsardzības jautājumiem,
  - sniegta informācija par darba drošību būvniecības nozarē,
  - uzsvērta VDI nozīme darba aizsardzības jautājumu risināšanā.
4. dod iespēju darba inspektoram īsā laika periodā uzsākt dialogu ar daudziem darba devējiem (īpaši mazos uzņēmumos, kuru darbības ilgums bieži vien ir neliels, un kuri bieži nenokļūst darba inspektora redzes lokā).

Protams, informācijas un kontroles kampaņas veidošana prasa papildus darbu un līdzekļus, tomēr uzskatām, ka šāda darba forma VDI jāturpina attīstīt un pilnveidot. Kā parādīja šī gada kampaņa, lietderīgi ir pēc zināma laika posma atgriezties pie iepriekšējo kampaņu tēmām, lai uzzinātu izmaiņas darba aizsardzībā attiecīgā nozarē vai iepriekš kontrolētā jautājumā un līdz ar to varētu spriest par VDI darba efektivitāti.